

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksen tarkoitus on perustaa Kuusamon kunnassa sijaitsevalle Valtavaaran ja Pyhävaaran alueelle luonnonsuojelulain mukainen, pinta-alaltaan noin 750 hehtaarin suuruinen luonnonsuojelualue.

Rauhoituksen tarkoituksena on suojella Valtavaaran, Rukatunturin ja Pyhävaaran alueiden luonnontilaisina säilyneet valtionmaat. Suojeltava alue on yleisilmeeltään karuista kvartsiittivaaroista koostuva kokonaisuus, jo-

hon kuuluu muun muassa eteläistä tunturikasvillisuutta, vanhoja metsiä, niin sanottujen etelävuoririnteiden vaateliasta kasvillisuutta sekä reheviä puronvarsikorpia ja lettoja ja näiden eläimistöä. Suojeltavalla alueella on useita uhanalaisia ja harvinaisia eläin- ja kasvilajeja. Alueen maisema on tunnettu kauneudestaan.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

YLEISPERUSTELUT

1. Esityksen yhteiskunnallinen merkitys

Perustettavaksi ehdotettu Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualue koostuisi kolmesta osasta. Suurin yhtenäinen alueen osa on ympäristöstään noin 150—200 metriä korkeammalle kohoava ja noin viisi kilometriä pitkä vaarajakson pohjoisosa, johon sisältyvät Konttaisen vaara ja Valtavaara Rukan matkailukeskuksen tuntumassa oleville Saaruanlammille saakka. Valtavaaran eteläpuolella sijaitsevaan Rukatunturiin liittyvä Juhannuskallio sekä vaarajakson eteläisimmän huipun Pyhävaaran lakiosat olisi tarkoitus sisällyttää luonnonsuojelualueeseen.

Valtavaaran alue on maisemallisesti erittäin arvokas kokonaisuus. Se kohoaa näkyvästi ympäristöään korkeammalle. Erityisesti vaarajoen länsirinteet ovat jyrkkiä ja jylhiä. Vaikka Rukatunturi onkin matkailurakentamisen

vuoksi rajusti muuttunut, varsinaisen Valtavaaran luonnonmaisema on säilynyt ehjänä.

Vaarajakso on vanhan vuorenpoimutuksen kulutusjäänös. Kallioperän rakenne ja koostumus kertovat 1900—1800 miljoonaa vuotta sitten svekokarjalaisen vuoriston syntymisestä. Vaarajakson lakiosat ovat yleensä karuja kvartsiittikallioperän vuoksi. Kvartsiittimuodostuman alaosassa on kuitenkin dolomiitti- ja amfiboliliuskemuodostuma, jotka ovat tuottaneet hyvin ravinteikasta maaperää.

Vaarajakson korkeimmat huiput ovat Konttainen (460 m), Valtavaara (492 m), Rukatunturi (492 m) ja Pyhävaara (460 m). Vaarajakson juurella olevien järvien pinnat ovat alle 300 metrin korkeudella merenpinnasta. Suhteellinen korkeusero Valtavaaran kohdalla on runsaat 200 metriä. Joissakin kohdissa Valtavaaran jyrkällä länsirinteellä se on jopa yli 200 metriä puolen kilometrin matkalla. Maisemaan olennaisesti vaikuttavia jyrkäniteitä onkin alu-

eella useita, kuten Konttaisen länsirinne ja Juhannuskallio Rukalla.

Korkeuserojen aiheuttamat vaihtelevat paikallisilmastot ja maaperän paikoittainen ravinteikkaus ovat luoneet elinympäristöjä levinneisyydeltään sekä pohjoisille että eteläisille kasvi- ja eläinlajeille. Alueella on vanhaa metsää, joka omalta osaltaan on mahdollistanut monen uhanalaisen lajin säilymisen. Vaarajaksolta virtaavien purojen varsissa on reheviä purovarskorpiä, joiden kasvillisuus lisää alueen monipuolisuutta. Valtavaaran-Rukan alueelta onkin löydetty monia harvinaisia tai uhanalaisia eliölajeja sekä levinneisyydeltään pohjoisia kasvilajeja.

Rukatunturin Juhannuskallion pahta on maisemallisesti arvokas jyrkkä. Sitä voidaan pitää Rukatunturin maisemallisena tunnuksena. Sen kallioperässä on emäksisiä kivilajeja ja jyrkän rinteen avautuminen etelän suuntaan tekee pienilmaston poikkeuksellisen suotuisaksi. Juhannuskalliolta on harvinaisen monipuolisesti löydetty levinneisyydeltään eteläisiä tai kasvupaikkojensa suhteen vaateliaita jäkälä ja putkilokasveja.

Pyhävaara on koko vaarajakson eteläisin huippu, joka kohoaa Konttaisen tavoin hieman erillään Valtavaaran—Rukatunturin yhtenäisestä vaarajaksosta näyttävästi muuta ympäristöään korkeammalle. Myös Pyhävaaran lakiosien kasvilajistoon kuuluu pohjoisia lajeja.

Ehdotetulla luonnonsuojelualueella on myös harvinaisia ja uhanalaisia selkärangattomia eläimiä, joiden viihtymiselle luovat perustan suurelta osin alueen korkeuserot, eteläisten rinteiden edullisuus ja metsien luonnontilaisuus. Linnusto on kasvilajiston tapaan monipuolinen. Alueen ominaispiirteet kuvastuvat myös linnustosta. Alueella pesii sekä pohjoisia että eteläisiä mutta myös itäisiä lintulajeja.

Esitys koskee valtion omistamia alueita, joiden suojelu on perustunut alueen haltijan, metsähallituksen omalla päätöksellä muodostetun luonnonhoitometsän käyttörajoituksiin sekä siihen, että suurimmassa osassa aluetta metsiä ei ole voitu hakata niiden korkeusasemankaan vuoksi. Rukatunturi on Kuusamon matkailun keskus. Sen luontoa ovat rajusti muuttaneet hiihtohissien, laskettelurinteiden ja talviurheilupaikkojen rakentaminen sekä työ- koneiden ja maastoajoneuvojen käyttö. Rakentaminen ja matkailuun liittyvät muut toiminnot uhkaavat edelleen erityisesti matkailukeskuksen läheisyydessä sijaitsevaa Pyhävaa-

raa, Rukatunturin eteläosaa ja Valtavaaran eteläosaa.

2. Asian valmistelu

Rukatunturin alueen tehokas matkailukäyttö alkoi 1940-luvun lopulla. Aluksi Rukatunturia käytettiin talviurheiluun, juhannusjuhliin ja maiseman ihailuun ilman erityisiä rakennelmia. Vuonna 1954 aloitettiin ensimmäisen laskettelurinteen raivaus. Ensimmäinen hiihtohissi valmistui vuonna 1957. Tuosta ajankohdasta alkaen Rukatunturille on noin kolmessakymmenessä vuodessa rakennettu 11 hiihtohissiä ja 16 laskettelurinnettä sekä kaksi hyppymäkeä. Alueella risteilee kilpa- ja retkeilykäyttöön tarkoitettujen latujen uria. Rukatunturin ympäristöön on rakennettu majoitus- ja ravintolatiloloja siten, että vaaran lähimaastot ovat jo taajaan rakennettua aluetta. Rukatunturin lael- la on lisäksi yleisradiotoimintaan liittyviä rakenteita. Tehokas rakentaminen on toistaiseksi keskittynyt suhteellisen suppealle alueelle, min- kä vuoksi Valtavaaran alue on säilynyt luon- nontilaisena.

Tärkeä ulkoilureitti, Karhunkierros, alkaa Rukatunturilta ja kulkee Valtavaaran ja Kont- taisten kautta Oulangan kansallispuistoon. Ul- koilureitti on tärkeä osa Kuusamon matkailua. Valtavaaran ja Konttaisen maastot tarjoavat retkeilijöille mahdollisuuden tutustua vaara- jakson erikoiseen luontoon ja vaikuttaviin mai- semiin. Karhunkierros on myös tehokkaasti ohjannut alueen virkistyskäyttöä ja omalta osaltaan säästänyt maastoa kulumiselta. Ulkoi- lureittiä on tarpeen ylläpitää ja kehittää edel- leen luonnonsuojelualueen perustamisen jäl- keenkin.

Matkailukeskuksen laajeneminen on aiheut- tanut ristiriitoja alueen suojelutavoitteiden kanssa. Arat, luonnonsuojelulle arvokkaat ja vielä luonnontilaisina säilyneet Rukatunturin osat ovat alttiina ohjaamattomalle virkistys- käytölle. Matkailurakentamisen laajentamiseksi Valtavaaran, Juhannuskallion ja Pyhävaa- ran suuntiin on tehty esityksiä. Lakiesityksen tarkoituksena on omalta osaltaan selkeyttää tilannetta ja määritellä sitovasti ne alueen osat, joiden luonnonolot on turvattava. Luonnon- suojelualueen perustamisella pyritään myös luomaan alueelle säännönmukainen hoito, oh- jattu käyttö ja valvonta.

Metsähallitus perusti Pyhä- ja Rukatunturit sekä Valtavaara -nimisen luonnonhoitometsän metsätalouden tarkastuksen yhteydessä loka-kuun 11 päivänä 1961. Sisäasiainministeriön helmikuun 15 päivänä 1980 vahvistamassa Pohjois-Pohjanmaan seutukaavassa Konttainen, Valtavaara ja Pyhävaara on merkitty suojelualueiksi merkinnällä SU. Metsähallituksen päätökseen perustuva luonnonhoitometsä olisi sinänsä riittävä seutukaavan panemiseksi täytäntöön. Rukatunturin aluetta koskevat varaukset LO 1, loma-asutusalue, VI 1, virkistysalue, joka on tarkoitettu pääasiassa lähiulkoulu ja virkistyskeskuksia varten sekä VI 2, virkistysalue, joka on tarkoitettu pääasiassa tehokasta retkeilytoimintaa varten. LO 1 -alue on tarkentunut rakennuskaavassa vuonna 1985. Sinne ovat sijoittuneet hotellit ja muut majoitusrakennukset. Rukatunturin laskettelurinteet on rakennettu sekä VI 1 että VI 2 -alueille.

Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliitto on laatimassa 3. vaihekaavaa, jossa käsitellään myös Valtavaaran alueen käyttöä. Kaavaluonnoksessa on Konttainen, Valtavaara ja Pyhävaara ehdotettu varattaviksi suojelualueiksi merkinnällä SR-1. Merkinnällä tarkoitetaan rakennuslain 135 §:n nojalla suojeltuja tai suojeltaviksi tarkoitettuja alueita. Seutukaavan luonnoksen mukaan alueen käytössä tulee noudattaa metsähallituksen päätöksellä annettua asianomaista erikoismetsän hoito- ja käyttöohjetta.

Koko Rukatunturi on ehdotettu varattavaksi lähivirkistysalueeksi merkinnällä VL-1. Merkinnällä tarkoitetaan lähivirkistykseen, ulkouluun ja urheiluun varattuja alueita sekä virkistys- ja urheilukeskuksia. Seutukaavaa yksityiskohtaisempien kaavojen perusteella alueelle voidaan rakentaa myös matkailupalvelujen alueita. Juhannuskallion tuntumaan on kohde-merkinnällä RM varattu mahdollisuus matkailupalvelujen rakentamiseen.

Pyhävaaran pohjoispuolella on merkinnällä ER — erityistoimintojen alue — varattu alue käytettäväksi arktisen eläinpuiston rakentamiseen.

Kaavaluonnos on ollut asianomaisten nähtävänä lausunnonantaja varten. Kuusamon kunnanvaltuusto edellytti lausunnossaan, että seutukaavaluonnosta tulisi muuttaa siten, että se mahdollistaisi laskettelurinteiden ja hiihtohissien rakentamisen myös Valtavaaran eteläosaan.

Yleiskaavoitus alkoi Rukatunturin alueella vuonna 1982. Kuusamon kunnanvaltuusto hyväksyi ensimmäisen osayleiskaavan syyskuun 5 päivänä 1983. Kaavaan sisältyivät Rukatunturin tärkeimmät lähialueet ja Pyhävaara. Kaavaa ei alistettu ympäristöministeriön vahvistettavaksi. Laajempi osayleiskaava, johon sisältyisivät myös Valtavaara ja Konttainen, on kunnassa laadittavana. Toistaiseksi alueella ei siis ole oikeusvaikutuksellista yleiskaavaa.

Oulun lääninhallitus vahvisti 28 päivänä huhtikuuta 1977 ensimmäisen rakennuskaavan Rukatunturin alueelle. Rakennuskaava oli tarkoitettu pysyvän asutuksen järjestämiseksi kunnan omistamalla maa-alueella Rukatunturin alapuolella. Oulun lääninhallitus vahvisti ensimmäisen rakennuskaavan metsähallituksen hallinnassa olevalle alueelle 1 päivänä heinäkuuta 1986. Rakennuskaavoitusta on jatkettu alue alueelta siten, että vuoden 1988 lopussa oli vahvistettu rakennuskaava noin 380 hehtaarin suuruisella alueella. Rakennuskaavoitus on kesken tai suunnitteilla laajoilla alueilla Rukatunturin etelä- ja itäpuolella.

Lakiesityksestä on pyydetty ja saatu lausunto kauppa- ja teollisuusministeriöltä, maa- ja metsätalousministeriöltä, metsähallitukselta, Oulun lääninhallitukselta, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliiton liittohallitukselta, Kuusamon kunnanhallitukselta, Oulun yliopistolta ja Suomen luonnonsuojeluliitolta sekä Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiiriltä.

Kaikki lausunnonantajat ovat yksimielisiä siitä, että etenkin Valtavaaran alue on tärkeä luonnon- ja maisemasuojelulle sekä Kuusamon matkailulle. Alueen lakisääteistä rauhoittamista ei sinänsä vastusteta. Valtavaaran louhisosan, ns. Saaran kukkuloiden, käyttötaavoitteet ovat sen sijaan ristiriitaisia. Kauppa- ja teollisuusministeriö, Pohjois-Pohjanmaan seutukaavaliiton liittohallitus ja Kuusamon kunnanhallitus esittävät Saaran kukkuloiden jättämistä luonnonsuojelualueen ulkopuolelle Rukan talvimatkailun laajentumismahdollisuuksien turvaamiseksi.

Metsähallitus ja Oulun lääninhallitus pitävät koko Valtavaaran suojelua koko maan kannalta tärkeänä, mutta katsovat maa- ja metsätalousministeriön ohella, että ratkaisua voidaan lykätä lisäselvitysten tekemiseksi alueen luonnosta ja matkailun vaikutuksista. Oulun yliopisto ja Suomen luonnonsuojeluliitto Pohjois-Pohjanmaan luonnonsuojelupiirin tuke- mana vetoavat lausunnossaan yhtenäisen Val-

tavaaran luonnonsuojelualueen puolesta. Yliopisto mainitsee, että Valtavaaran rehevimmät kasvillisuustyypit ja eräiden uhanalaisten kasvien esiintymispaikat keskittyvät nimenomaan Saaruan kukkuloiden alueelle. Metsähallitus, Oulun lääninhallitus, Oulun yliopisto ja Suomen luonnonsuojeluliitto tähdentävät lisäksi lausunnoissaan luonnontilaisen ja ehjän Valtavaaran arvoa tehokkaasti rakennetun Rukan matkailukeskuksen vieressä.

Valtavaaran alue kuuluu Kuusamon luonnon arvokkaimpiin osiin ja se on myös koko maan kannalta erikoislaatuinen. Vaaran geologia, korkeus- ja ravinneolot sekä rinnetyypit tekevät siitä ekologisesti ja eliölajistollisesti varsin mielenkiintoisen aluekokonaisuuden. Valtavaaran suojeleminen kokonaisuudessaan luonnonsuojelualueena turvaisi luonnon- ja maisemasuojeluarvoja, joilla on laaja yleinen merkitys ja joiden säilyttämiseen alueen käyttö on jo vuosikymmenet tähdännyt.

3. Esityksen organisatoriset ja henkilöstövaikutukset

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueeksi tarkoitetut alueet ovat metsähallituksen hallinnassa ja hoidossa. Luonnonsuojelualueen perustamisella ei ole välittömiä organisatorisia vaikutuksia.

Luonnonsuojelualueen kehittämistä varten on metsähallituksessa tarkoitus laatia hoito- ja käyttösuunnitelma. Alueelle suuntautuvaa retkeilyä on tarpeen ohjata, jotta retkeilystä ei aiheutuisi haittaa alueen luonnolle. Luonnonsuojelualueen opastuskeskuksen tarve selvite-

tään. Matkailijain ja retkeilijäin opastamiseen sekä alueen valvontaan ja kunnostamiseen tarvitaan henkilöstöä ja määrärahoja. Ne pyritään ottamaan huomioon ehdottamalla määrärahoja vuosittain valtion tulo- ja menoarvioon.

4. Esityksen taloudelliset vaikutukset

Luonnonsuojelualueen pinta-ala on 750 hehtaaria; siitä 32 hehtaaria on vesialuetta. Metsämaata on alueesta noin 500 hehtaaria sekä kitu- ja joutomaata noin 220 hehtaaria. Merkityksellistä metsätalouden arvoa ei kuitenkaan ole varsin jyrkkien maaston muotojen vuoksi ja koska alue on lähes kokonaan toimenpiderajan (300 metriä merenpinnasta) yläpuolella.

Kuusamon kunnan metsäverotuloihin lain hyväksyminen ei vaikuttaisi, sillä Valtavaaran ja Pyhävaaran alueen tultua luonnonsuojelualueeksi valtio korvaa kunnalle luonnonsuojelulain nojalla alueen metsäntuottoa vastaavan metsäverotulon vähentymisen. Luonnonsuojelualueen perustaminen ei vaikuttaisi nyt matkailukäytössä oleviin alueisiin eikä estäisi matkailutoimintojen laajentamista luonnonsuojelualueen ulkopuolella. Alueen kautta kulkevan ulkoilureitin, Karhunkierroksen, käyttö olisi edelleen mahdollista ja muutoinkin virkistyskäyttöä on mahdollista kehittää alueella, kuitenkin siten, että luonnonsuojelun tarpeet otetaan huomioon. Muun muassa Karhunkierroksen varrella olevien alueiden luonnontilan turvaamiseksi on aikaisemmin hankittu valtiolle erittäin arvokas Kitkanniemen alue huomattavin kustannuksin.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

1. Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälässä säädetään, että Valtavaaran ja Pyhävaaran alueelle perustetaan valtionmaalle luonnonsuojelualue, joka on luonnonsuojelulain (71/23) mukainen erityinen suojelualue. Samalla säädetään luonnonsuojelualueen perustamistarkoituksesta.

2 §. Luonnonsuojelualueen rajat on merkitty hallituksen esityksen liitteessä olevaan karttaan.

Pykälässä on myös luonnonsuojelualueen rajan käymistä ja merkitsemistä koskeva säännös, joka on samansisältöinen kuin vastaava säännös muiden luonnonsuojelualueiden perustamista koskevissa laeissa, kuten eräiden valtion omistamien alueiden muodostamisesta

kansallispuistoiksi ja luonnonpuistoiksi annetun lain (674/81) 6 §:ssä. Maa- ja metsätalousministeriö on 15 päivänä kesäkuuta 1982 tehnyt päätöksen eräiden valtion omistamille alueille perustettujen luonnonsuojelualueiden rajojen merkitsemisestä (449/82). Tarkoitus on, että myös Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualan rajat merkittäisiin noudattaen soveltuvin osin tätä päätöstä.

3 §. Pykälään on otettu säännös luonnonsuojelua valvovan viranomaisen haltuunotto-oikeudesta. Säännös on samansisältöinen kuin vastaava säännös muiden luonnonsuojelualueiden perustamista koskevissa laeissa, kuten mainitun, vuoden 1981 lain 8 §:ssä.

4 §. Pykälän mukaan voitaisiin luonnonsuojelualueeseen välittömästi rajoittuva, valtion omistukseen siirtynyt alue liittää ympäristöministeriön päätöksellä luonnonsuojelualueeseen. Yksityisten omistamia alueita voidaan hankkia valtiolle, jos ne sopivat luonnonsuojelualueeseen liitettäviksi.

5 §. Luonnonsuojelualan perustamisen tarkoitus on turvata alueen luonnontila. Luonnonsuojelualan rauhoitusmääräykset annetaan luonnonsuojelulain 2 §:n 2 momentin nojalla asetuksella. Tämän lisäksi on tarpeen säätää eräistä muistakin alueen käytön ja muun hoidon järjestämisestä koskevista seikoista.

2. Yksityiskohtaiset säännökset ja määräykset

Asetuksella, jonka luonnos on esityksen liitteenä, säädetään tarkemmin luonnonsuojelualan rauhoituksesta. Luonnonsuojelualueella

on tarkoitus kieltää sellaiset toimet, jotka saattavat muuttaa alueen luonnontilaa tai vaikuttaa epäedullisesti sen kasvillisuuden tai eläimistön säilymiseen. Niinpä luonnonsuojelualueella ei saisi hakata metsää eikä ojittaa metsää tai suota. Luonnonsuojelualueelta ei saisi ottaa maaperän tai kallioperän aineksia. Sinne ei myöskään saisi rakentaa rakennuksia, rakennelmia eikä teitä eikä siellä saisi tappaa, pyydystää tai hätyyttää eläimiä taikka ottaa tai vahingoittaa kasveja tahi näiden osia. Näistä säännöksistä säädettäisiin kuitenkin lähinnä luonnonsuojelualan asianmukaisen hoidon ja käytön edellyttämiä poikkeuksia. Siten ei paikallisten asukkaiden harjoittamaa metsästystä ja kalastusta ole tarkoitus rajoittaa tähänastista enempää. Myöskään jokamiehenoikeuteen perustuvaa liikkumista ei rajoitettaisi. Alueita koskevat määräykset otetaan luonnonsuojelualan järjestyssääntöihin. Niihin kuuluvat yhtäältä edellä tarkoitettussa asetuksessa annetut rauhoitusmääräykset ja toisaalta sellaiset määräykset, jotka valtio maanomistajana muutoinkin on oikeutettu ja velvollinen antamaan luonnonsuojelualueidensa käytöstä.

Tarkoitus on laatia hoito- ja käyttösuunnitelma luonnonsuojelualan hoitamista ja sen käytön ohjaamista varten.

3. Lain voimaantulo

Laki ehdotetaan tulevaksi voimaan heti, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 §

Luonnonsuojelualan perustamistarkoitus

Koillismaan luonnontilaisina ja erämaisina säilyneen vaara-, metsä- ja suoluonnon osien suojelemiseksi sekä ympäristöntutkimusta ja luonnonharrastusta varten muodostetaan valtion Kuusamon kunnassa omistamille alueille luonnonsuojelulain (71/23) mukaisesti erityiseksi suojelualueeksi Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualue.

2 §

Luonnonsuojelualan sijainti ja rajat

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualan pinta-ala on noin 750 hehtaaria ja sen rajat on merkitty tämän lain liitteenä olevaan karttaan.

Luonnonsuojelualan rajat on määrättävä noudattamalla soveltuvien osien, mitä jakolaissa (604/51) on säädetty rajankäynnistä. Luonnonsuojelualue on merkittävä maastoon siten, että riittävä määrä aluetta osoittavia tunnusmerkkejä sijoitetaan luonnonsuojelualueelle kuuluville maa-alueille.

3 §

Haltuunotto-oikeus

Luonnonsuojelua valvovalla viranomaisella

ja luonnonsuojelualan vartijalla on oikeus ottaa haltuunsa metsästys-, keräily- tai muut välineet, joita on käytetty tai aiotaan käyttää vastoin luonnonsuojelualueella noudatettavia säännöksiä tai määräyksiä. Sama haltuunotto-oikeus koskee myös alueelta luvattomasti pyydettyjä eläimiä ja luvattomasti otettuja kasveja sekä kaikkea muuta sellaista, mitä luonnonsuojelualueelta on kielletty ottamasta tai siellä käyttämästä.

4 §

Alueen liittäminen luonnonsuojelualueeseen

Jos Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueeseen rajoittuva alue tulee valtion omistukseen, se voidaan liittää luonnonsuojelualueeseen ympäristöministeriön päätöksellä.

5 §

Tarkemmat säännökset

Tarkemmat säännökset tämän lain täytäntöönpanosta annetaan asetuksella.

6 §

Voimaantulo

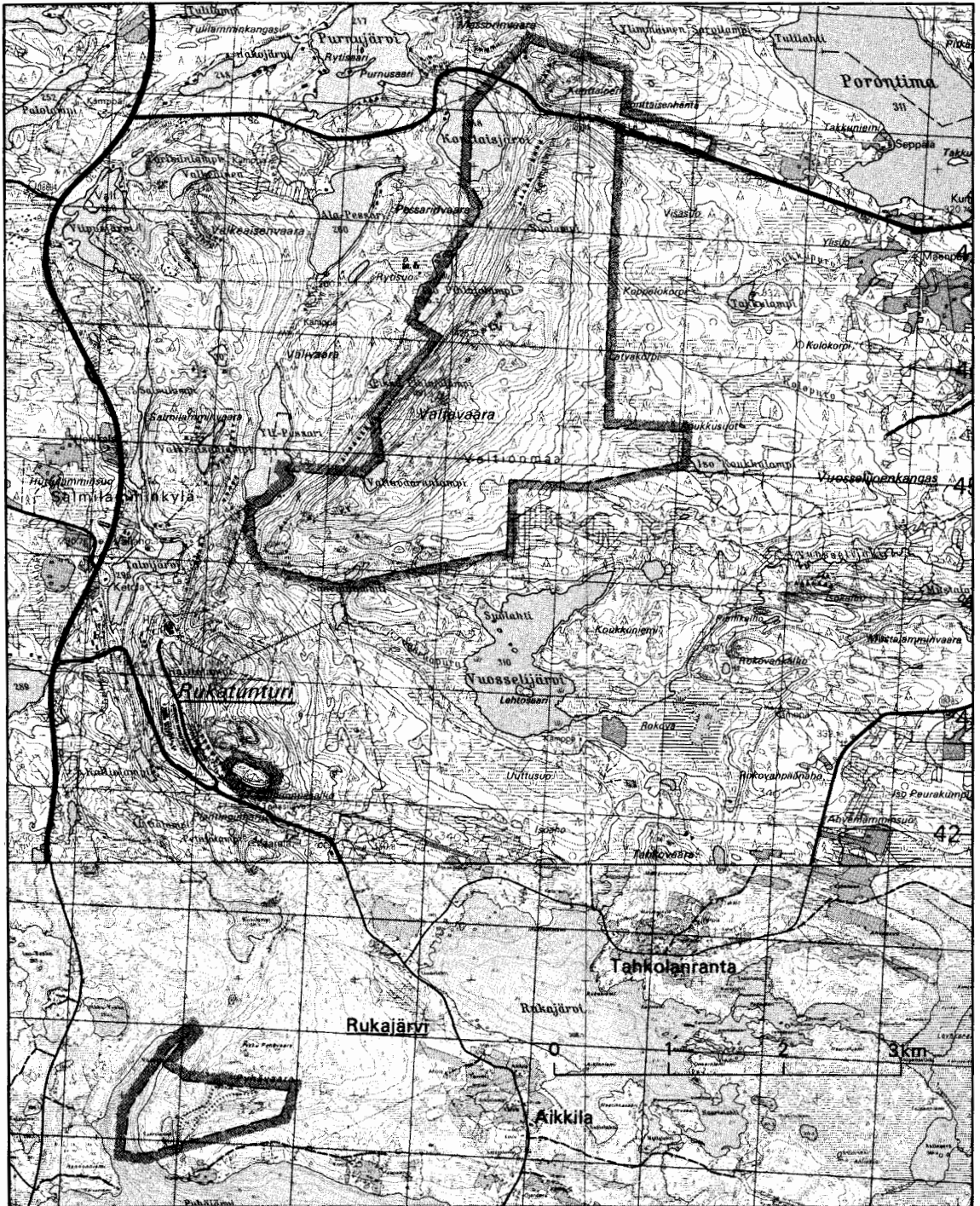
Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

Helsingissä 31 päivänä toukokuuta 1990

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Ympäristöministeri *Kaj Bärlund*

LIITE VALTAVAARAN JA PYHÄVAARAN LUONNONSUOJELUALUE
Kuusamo 4524 03, 4613 01

Asetus

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueesta

Ympäristöministerin esittelystä säädetään 23 päivänä helmikuuta 1923 annetun luonnonsuojelulain (71/23) 2 §:n 2 momentin sekä Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueesta päivänä kuuta 199 annetun lain (/9) 5 §:n nojalla:

1 §

Kiellot

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueella ei saa:

1) rakentaa rakennuksia, rakennelmia tai teitä;

2) ottaa maa-aineksia, vahingoittaa maa- tai kallioperää eikä ojittaa metsää tai suota;

3) ottaa taikka vahingoittaa puita, pensaita tai muita kasveja tai niiden osia;

4) tappaa, pyydystää tai hätyyttää luonnonsuojelun varaisia selkärangkaisia eläimiä tai hävittää niiden pesiä eikä pyydystää tai kerätä selkärangattomia eläimiä; eikä

5) leiriä tai tehdä avotulta.

Luonnonsuojelualueella on kielletty muutkin toimet, jotka saattavat vaikuttaa epäedullisesti alueen luonnonsuojeluun, maisemaan taikka eläin- tai kasvilajien säilymiseen.

2 §

Sallitut toimet

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueella saa sen perustamistarkoituksen mukaisesti:

1) rakentaa ja pitää kunnossa alueen hoitoa, valvontaa, tutkimusta sekä yleisön opastamista, retkeilyä ja alueeseen tutustumista varten tarpeellisia rakennuksia, rakennelmia ja polkuja;

2) poimia marjoja ja ruokasieniä;

3) metsästää ja kalastaa siten kuin järjestyssäännössä tarkemmin määrätään;

4) harjoittaa poronhoitoa;

5) palauttaa asianmukaisin toimin alueen luontaisen kehityksen edellyttämän luonnontilan;

6) entistää ja pitää kunnossa rakennuksia ja rakennelmia;

7) ryhtyä pelastuspalvelun ja palontorjunnan vaatimiin toimiin; sekä

8) kartoittaa ja tehdä maanmittaustöitä.

Paikoissa, jotka on määrätty järjestyssäännössä, saa luonnonsuojelualueella leiriä tilapäisesti ja tehdä avotulen.

3 §

Metsähallituksen luvalla sallitut toimet

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueella saa sen perustamistarkoituksen mukaisesti metsähallituksen luvalla:

1) tutkimusta tai muuta tieteellistä tarkoitusta taikka opetusta varten tappaa tai pyydystää eläimiä ja vähäisessä määrin kerätä kasveja ja niiden osia, eläinten pesiä sekä kivennäisnäytteitä;

2) vähentää kasvi- tai eläinlajien yksilöiden lukumäärää, jos laji on lisääntynyt liikaa tai käynyt muuten vahingolliseksi;

3) kerätä metsäpuiden käpyjä ja siemeniä sekä ottaa metsäntutkimukseen tarvittavia kasvinosia;

4) tutkia aluetta geologisesti ja etsiä malmeja; sekä

5) pitää kunnossa kulkuväyliä, sähkö- ja puhelinlinjoja sekä sähkö- ja puhelinlaitteita.

4 §

Hoito- ja käyttösuunnitelma

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueen hoitoa ja käyttöä varten on laadittava hoito- ja käyttösuunnitelma.

Hoito- ja käyttösuunnitelman perusteet (*runkosuunnitelman*) vahvistaa ympäristöministeriö. Runkosuunnitelmaa vahvistettaessa ministeriö määrää, mitkä runkosuunnitelman nojalla laadittavat *erityissuunnitelmat* on alistettava ministeriön vahvistettaviksi.

5 §

Erityisiä säännöksiä

Säännökset, joiden nojalla eräät toimet Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueella sallitaan, eivät perusta laajempaa oikeutta kuin asianomaisella muuten on.

Ympäristöministeriö voi sallia muitakin kuin 2 ja 3 §:ssä tarkoitettuja toimia, jotka ovat luonnonsuojelualueen perustamistarkoituksen

mukaisia ja joita sen asianmukainen hoito tai käyttö edellyttää.

6 §

Luonnonsuojelualueen hallinta

Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelu-aluetta hallitsee ja hoitaa metsähallitus.

7 §

Tarkemmat määräykset ja ohjeet

Tarkemmat määräykset tämän asetuksen täytäntöönpanosta antaa tarvittaessa ympäristöministeriö.

Ohjeet Valtavaaran ja Pyhävaaran luonnonsuojelualueen rajojen määrittämisestä antaa maanmittaushallitus.

8 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä
kuuta 199 .

